

02 JULIOL 2013

SALA RAVAL CCCB

10-14h // TALLER de còmic
Pasolini. Davide Toffolo.

19-21h // DEBAT
Pasolini al laboratori
Davide Toffolo, Gonzalo de
Lucas, Breixo Harguindey i Javier
Rebollo.

PARTICIPA A:

Blog

<http://blogs.cccb.org/icionline/ici-2013-pasolini-al-laboratori/>

Issuu

<http://issuu.com/cccb>

Twitter

<http://twitter.com/cccb>

Hashtag Twitter

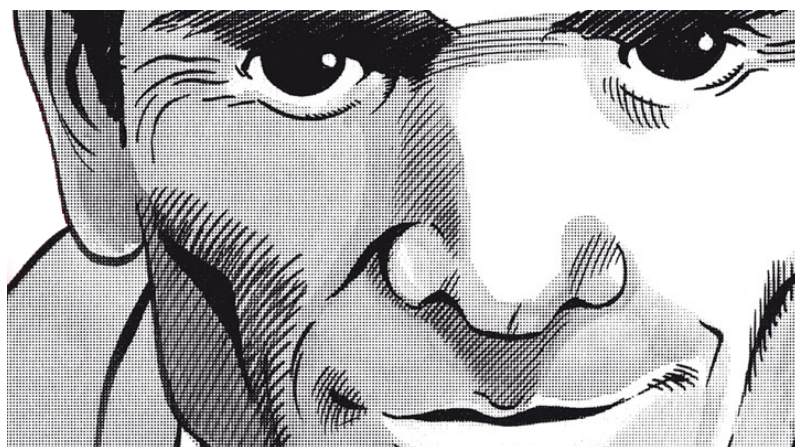
#pasoliniroma

Pasolini al laboratori

Amb motiu de l'exposició *Pasolini Roma*, presentem un especial I+C+i, "Pasolini al laboratori", dedicat a explorar com aquest creador incorporà el concepte d'innovació a la seva obra.

Aquest amant de l'heterodòxia i de la mescla de gèneres, conciliador de l'alta i baixa cultura, preocupat pel que és marginal, per les llengües minoritàries i els gèneres menors, entenia la cultura a la manera d'un laboratori.

Imatge cortesia de 451 Editores

Solem recordar Pier Paolo Pasolini per la seva filmografia, però quan es va donar a conèixer la seva primera pel·lícula, *Accattone*, el 1961, ja havia publicat nombroses poesies, dues novel·les, havia col·laborat extensament amb diverses publicacions culturals i literàries, i s'havia consolidat com un dels escriptors més importants d'Itàlia. Com a gran artista polifacètic, la seva incursió en el món del cinema no li va impedir continuar dedicant-se a la poesia, l'escenografia, l'escriptura i la direcció teatral, amb la qual cosa es va constituir com un dels intel·lectuals més importants de la postguerra italiana.

El canvi de la ploma estilogràfica per la càmera de cinema no va ser gens senzill per a l'escriptor friülà i per ajudar-lo va acudir a la historieta. En la seva segona pel·lícula, *Mamma Roma*, Pier Paolo va començar a realitzar ell mateix un guió en forma de *story-board* com a pas previ a la pel·lícula.

Uns mesos abans d'afirmar que no llegia còmics, va escriure a l'editor dels seus llibres per proposar-li de publicar-ne un de la seva pròpia factura: *Acaba aquí el projecte d'un llibre molt estrany, tinc al cap una dotzena d'episodis còmics que voldria rodar de nou amb Totò i Ninetto, però potser no ho pugui fer pels meus nombrosos compromisos. Ara he dut a terme el guió de l'últim episodi de La terra vista dalla luna en forma de fumetto a color (repscant algunes de les meves rudes qualitats de pintor abandonat). Com que les coses estan així, m'agradaria, a poc a poc, reunir un gran llibre de fumetti... molt acolorit i expressionista... en el qual recollir totes aquestes històries que tinc al cap, tant si les rodo com si no.*

DAVIDE TOFFOLO

<http://eltofo.blogspot.com.es/>

És un dels autors més valorats dels còmics italians. Traduït a França, Espanya i Eslovènia, divideix el seu temps entre el còmic i la música.

Autor dels còmics *Carnera*, *Pasolini*, *Il re bianco*, *L'inverno d'Italia*. Professor de còmics, des de fa molts anys ha realitzat el manual *Fare Fumetti*. A partir del seu llibre *Pasolini*, s'ha fet un espectacle d'art i música, *Pasolini, un incontro*.

GONZALO DE LUCAS

Programador, cineasta, docent i crític de cinema. Professor de Documental, Cinema Contemporani i Muntatge a la Universitat Pompeu Fabra.

Membre del comitè de redacció de *Cahiers du cinéma* (Espanya) i col·laborador del "Cultura/s" de *La Vanguardia*. Ha publicat *Vida secreta de las sombras* (2001) i *El blanco de los orígenes* (2008) i articles en una vintena de llibres. Ha realitzat, entre d'altres, els curtmetratges *Carta de Franz Kafka a Felice Bauer*, *14 de noviembre de 1912* (Primer Premi Documenta 07) i *Sobreimpresiones* (2008).

BREIXO HARGUINDEY BARRIO

Llicenciat en Comunicació Audiovisual per la UAB i Màster en Edició per la UPF, és editor i crític de còmics. Durant cinc anys va ser moderador i coordinador dels actes del Saló Internacional del Còmic de Barcelona, al que seguirien una sèrie d'informes sobre la producció de còmics a Espanya entre 2001 i 2005. Vinculat també a la indústria del còmic, ha treballat com editor a Sins entido, Rossell Còmics i Gedisa. Actualment dirigeix una col·lecció de novel·la gràfica per a l'Editorial Rinoceronte.

Per desgràcia, la historieta de Pier Paolo no arribaria a ser publicada, però l'*story-board* original es pot veure actualment a l'exposició *Pasolini Roma* del CCCB.

Durant la primera meitat del segle passat els còmics eren l'art popular per excel·lència, produït i consumit massivament, com el mateix cinema. Certament, els seus personatges representaven estereotips, un tret amb el qual s'ha estigmatitzat el novè art però que encarna per excel·lència la coagulació en figures concretes de la lluita per l'hegemonia politicocultural. I no debades en el país transalpí la historieta s'anomena *fumetti*, és a dir, el que en català coneixem per *bafarada*, aquell nuvolet que surt de la boca dels personatges per expressar-ne la veu. El llenguatge utilitzat en els còmics s'impregnava amb facilitat de la llengua oral, de les expressions populars i, fins i tot, dels dialectes regionals i els argots de classe. Res aliè a Pasolini, *la trilogia de la vida* del qual ben bé es podria imaginar reelaborada en vinyetes.

Amb l'antecedent del breu *Le ceneri di Pasolini*, publicat el 1976 per l'artista punk Graziano Origa a la revista *Contro*, hem hagut d'esperar el trentè aniversari de l'homicidi del poeta comunista perquè el còmic es decidís a prendre'l com a motiu protagonista. El 2005, dues novel·les gràfiques commemorarien la figura del director italià: *El caso Pasolini* de Gianluca Manconi i *Pasolini* de Davide Toffolo, totes dues disponibles en castellà. El *Pasolini* de Toffolo aconsegueix defugir progressivament aquesta temptació en favor d'una representació poètica de la seva figura humana i intel·lectual.

Pasolini, als anys seixanta, parlava del seu espai de treball utilitzant de forma recurrent i amb una clara significació la paraula «laboratori» que actualment s'utilitza sovint per designar espais i propostes centrades en la recerca, l'experimentació i la innovació. Dins del seu laboratori, el percussor artista portava a terme l'aplicació principal d'aquesta actitud inventiva multidisciplinària a través de l'escriptura i la reescriptura, restauracions, recopilacions d'indícis, resums, notes, esbossos, llistes de títols, guions, crítiques, projectes de futures obres, etc. Implicacions diverses que donarien fruit a les seves innovadores obres. Quines són aquestes innovacions? Quina vigència tenen actualment?

ENLLAÇOS I BIBLIOGRAFIA RELACIONADA

CALVO, L. «Pasolini sempre ha estat la bèstia negra de la burgesia italiana» Gianni Borgna. Blog VeusCCCB, juny 2013.

<http://blogs.cccb.org/veus/exposicions/pasolini-sempre-ha-estat-la-bestia-negra-de-la-burguesia-italiana-gianni-borgna/>

CCCB LAB. La innovació en l'obra de Pasolini. Blog CCCBLab, juny 2013.

<http://blogs.cccb.org/lab/la-innovacio-en-lobra-de-pasolini/>

CCCB LAB. Artistes en el laboratori. Blog CCCBLab, juny 2013.

<http://blogs.cccb.org/lab/artistes-en-el-laboratori/>

DE LUCAS, G. (2011). Sólo la revolución salva el pasado. A: La Voz de Pasolini, Fundación Soane, 2011

JAVIER REBOLLO

Director dels llargmetratges *La mujer sin piano* (2009) i *Lo que sé de Lola*, així com d'alguns dels curtmetratges més premiats del cinema espanyol. El 2011 va rodar *El muerto y ser feliz*, realitzat casi en totalment a Argentina i protagonitzat per l'actor José Sacristán. Entre altres reconeixements ha guanyat la Concha de Plata al Millor Director en el Festival Internacional de Cinema de San Sebastián, el 2009, i va ser preseleccionat als Premis Oscar de l'Acadèmia de Hollywood (EEUU) el 2003.

Entrevista a Jordi Balló, comissari de l'exposició Pasolini Roma. Maig 2013.
http://www.cccb.org/ca/video-entrevista_jordi_ball_comissari_de_lexposici_pasolini_roma-43896

GIORDANO, A. ZABAGLI, F. Pasolini: dal laboratorio ; [Palazzo Corsini Suarez, Firenze, 18 novembre 2010 - 21 gennaio 2011] Ed. Polistampa, 2010

HARGUINDEY, B. Els còmics de Pier Paolo Pasolini. Blog CCCBLab, juny 2013
<http://blogs.cccb.org/lab/els-comics-de-pier-paolo-pasolini/>

PASOLINI, P. BORGNA, G. BALLÓ, J. BERGALA A. Pasolini Roma, Catàlegs d'exposicions CCCB - Skira Flammarion, 2013.

SANGÜESA, R. La tecnocultura i la seva democratització: soroll, límits i oportunitats dels labs / Technoculture and its democratization: noise, limits and opportunities of the "labs". Revista d'Etnologia de Catalunya, número 38, 2012.
bit.ly/KmxnqZ [Català] <http://bit.ly/KEjglx> [Anglès]

SERRA, A. Citilabs: ¿Qué pueden ser los laboratorios ciudadanos? La Factoria. Gener-Febrer. No. 45-46. 2010.
<http://www.revistalafactoria.eu/restrict.php?tipo=articulo&id=523>

The Poetics of Margins. Blog de l'exposició Pasolini Roma
<http://blog.pasoliniroma.com/>

TOFFOLO, D. Pasolini. Editorial 451 Editores, 2012.

Tre allegri ragazzi morti. Pasolini. Un incontro (Trailer)
http://www.youtube.com/watch?v=5J6M-gjypb0&feature=player_embedded

VV.AA. The future of the LAB. Baltan Laboratories, 2010.
<http://www.baltanlaboratories.org/?p=2194>

Web Pasolini Roma
<http://www.pasoliniroma.com/#!/es/index>

